

Όπερα. Παρ' όλο που ο Νεοκλασικισμός τελείωσε περί το 1950 (STRAUSS, το *Rakes Progress* του STRAVINSKY) η όπερα, στο περιθώριο της πρωτοπορίας, επιβίωσε ως είδος και ως θεσμός, έως και σήμερα. Στους κύριους συνθέτες συγκαταλέγονται οι BRITTEN και HENZE.

Benjamin Britten (1913-76), από το Suffolk, σπούδασε με τους BRIDGE και IRELAND, έγραψε τονικά, μελωδ. έργα και έδωσε στην παράδοση ένα δικό του χρώμα: *Sinfonietta* op.1 (1932), *The Young Person's Guide to the Orchestra* (1946), σε θέμα του PURCELL, *Spring Symphony* (1949), *War Requiem* (1961). — Όπερες: *Peter Grimes* (1945), των CRABBE/SLATER, απ' όπου 4 θαλασσινές εικόνες και *Passacaglia* για ορχ., η όπερα δωματίου *The Rape of Lucretia* (1946), *Albert Herring* (1947), *The Turn of the Screw* (1954), *A Midsummer Night's Dream* (1960), τηλεοπτικές όπερες *Owen Wingrave* (1971), *Θάνατος στη Βενετία* (1973).

Hans Werner Henze (*1926), γεν. στο Gütersloh, μαθητής του FORTNER, απο το 1953 στην Ιταλία. Έγραψε λυρική μουσική γεμάτη έκφραση και ζωή.

Ο HENZE συνδυάζει τη γερμ. παράδοση με ξένες επιρροές. Τα *Ναπολιτάνικα τραγούδια*, με χαρακτηριστική κίνηση και ρυθμό, έχουν μια ένταση στη γραμμή και τις συγχορδίες (μ.π. Β).

Ο HENZE που διαφοροποιήθηκε από τη μόδα της εποχής (διαφωνία στο Darmstadt 1953), χωρίς να διακόψει τη σχέση του με την πρωτοπορία, δημιούργησε μ.ά. μια σειρά μεγάλων σκηνικών έργων.

Boulevard Solitude (1952), PRÉVOST/WEIL, *Ένας αγροτικός γιατρός* (1955) ραδιοφωνική όπερα σε κείμενα ΚΑΦΚΑ.

Ο βασιλιάς ελάφι (1955), GOZZI/KRAMER, συντομευμένο (1963). Το finale της 2ης πράξης το μετέγραψε σε *4η Συμφωνία*: τα όργανα παίζουν τα μέρη των φωνών, το περιεχόμενο του κειμένου (το πέραςμα ενός χρόνου στο δάσος) παραμένει ως υπονοούμενο (σχ. Α).

Μπαλέτα *Maratona di danza* (1957), VISCONTI, *Undine* (1958) λογοτεχνική όπερα *Ο πρίγκιπας από το Homburg* (1960), KLEIST/BACHMANN, *Ελεγεία για νέους εραστές* (1961), AUDEN/KALLMAN, *Ο νεαρός λόρδος* (1965), HAUFF/BACHMANN, *La Cubana* (1975), BARNET/ENZENSBERGER, *Il policino* (Montepulciano 1980), *7η Συμφωνία* (1983-84), κοντσέρτα, ΜΔ κ.ά. Αίσθηση είχε προκαλέσει η κομμουνιστική τοποθέτηση του HENZE (*Μουσική και πολιτική*, 1976).

Άλλες όπερες: ΜΕΝΟΤΤΙ, *Der Consul* (1950), ΕΓΚ, *Der Revisor* (1957), βλ. και FORTNER, LIGETI, ΡΟΥΛΕΝΚ, ΤΙΠΠΕΤ.

Το πειραματικό μουσικό θέατρο, που εξερευνά όλες τις δυνατότητες της μουσικής σε σχέση με την κίνηση και το λόγο, εισχωρώντας και σε άλλες τέχνες, γεννήθηκε το 1960, επηρεασμένο από το *Music Walk* (1958) του CAGE και από το θέατρο του παραλόγου, που συνέβαλε στη δημιουργία του κινήματος *Fluxus* (παράλογες δράσεις με παράλογη μουσική, G. MACUINAS, D. HIGGINS, B. PATTERSON). Οι *Aventures*

του LIGETI (σ. 550) είναι σκηνικές συνθέσεις ή θεατρική μουσική. Αλλά και ο DIETER SCHNEBEL χρησιμοποιεί ασυνήθιστους ήχους της φωνής (βήξιμο, μούγκρισμα κ.λπ.) για να καταλήξει σε μια νέα έκφραση, όπως π.χ. στα *Glossolalie* (1961) και *Maulwerke* (1968-74).

Ο **Mauricio Cagel** (* 1931) δημιουργεί μουσικό θέατρο από φανταστικές εικόνες (*Ουράνια μηχανική*) ή χρησιμοποιώντας στοιχεία της παραδοσιακής γραφής (*Diaphonie*, σχ. Γ).

Οι σκηνοθετημένες οργανικές μουσικές του, όπως το παρωδιαστικό *2-Mann-Orchester* (1971-73), είναι θέατρο για όργανα. Στα μεγαλύτερα σκηνικά του έργα, όπως στο *Staatstheater* (1971) και το *Liederoper Aus Deutschland* (1981), ο KAGEL δουλεύει με collage, παραφράσεις και πολύτεχνα μέσα.

Το πειραματικό μουσικό θέατρο τοποθετείται στο περιθώριο της κανονικής λειτουργίας του θεάτρου, στην οποία και αντιτίθεται. Μετά το 1970 όμως γράφονται εκ νέου όπερες με ευρεία αποδοχή: BERIO *Opera* (1970), *Un re in ascolto* (1984), LIGETI *Le grand Macabre* (1978), BUSSOTTI *Le Racine* (1981), RICH *Jacob Lenz* (1979).

Συνθέτες (*1920-40):

* 1920: BRUNO MADERNA (†1973), ARMIN SCHIBLER (†1968). — * 1921: HANS ULRICH ENGELMANN, ΑΝΕΣΤΗΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ (†1993). — * 1922: LUKAS FOSS, KAZIMIERZ SEROCKI (†1981), JACQUES WILDBERGER, ΓΙΑΝΝΗΣ ΞΕΝΑΚΗΣ. — * 1923: KAREL GOEYVAERTS, ERHARD KARKOSCHKA, MAURICE LE ROUX, GYÖRGY LIGETI, GERHARD WIMBERGER. — * 1924: GÜNTHER BECKER, KLAUS HASHAGEN, KLAUS HUBER, MILKO KELEMEN, LUIGI NONO (†1991). — * 1925: LUCIANO BERIO, PIERRE BOULEZ, ALDO CLEMENTI, GISELHER KLEBE, GÜNTHER SCHULLER, ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ. — * 1926: EARLE BROWN, FRIEDRICH CERHA, MORTON FELDMAN (†1987), GOTTFRIED MICHAEL KOENIG, GYÖRGY KURTAG, HANS OTTE, RUTH ZEHLIN. — * 1927: FRANCO DONATONI, RENATO DE GRANDIS, PIERRE HENRY, WILHELM KILLMAYER, SIEGFRIED KÖHLER, JOSEPH ANTON RIEDL. — * 1928: TADEUSZ BAIRD († 1981), KARLHEINZ STOCKHAUSEN. — * 1929 GEORGE CRUMB, EDISSON DENISSOW, LUC FERRARI, TOSHIRO MAYUZUMI, ΝΙΚΟΣ ΜΑΜΑΓΚΑΚΗΣ, HENRI POUSSEUR, BOGUSLAW SCHAFFER.

* 1930: LUIS DE PABLO, CRISTÓBAL HALFFTER, TORY TAKEMITSU, DIETER SCHNEBEL, HEINZ WERNER ZIMMERMANN. — * 1931: SYLVANO BUSSOTTI, RUDOLF KELTERBORN, DIETER SCHÖNBACH. — * 1932: NICCOLO CASTIGLIONI, ALEXANDER GOEHR, RODION SCHTSCHEDRIN. * 1933: — HENRYK GORECKI, GIACOMO MANZONI. — * 1934: HERRISON BIRTWISTLE, PETER MAXWELL DAVIES, VINKO GLOBOKAR, SIEGFRIED MATTHUS, ALFRED SCHNITTKE, CHRISTIAN WOLFF. — * 1935: ARVO PART, TERRY RILEY, JURG WYTTENBACH, LA MONTE YOUNG. — * 1936: GILBERT AMY, RICHARD RODNEY BENNETT, CORNELIUS CARDEW (†1982), LADISLAV KURKOVIC, STEVE REICH, ARIBERT REIMANN, HANS ZENDER. — * 1938: HANS — JOACHIM HESPOS. — * 1939: LOUIS ANDRIESEN, HEINZ HOLLIGER, NICOLAUS A. HUBER.